

ПОСТОЕЊЕ И
ФУНКЦИОНИРАЊЕ НА НАТО

ЗАЕДНИЧКИ
АКТИВНОСТИ

„AIRBUS
HELICOPTERS H175“

„DAGGER“

Remove Watermark Now

ШТИТ

Број 133
Ноември 2020

ISSN 1857-6710

МАГАЗИН НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Свечено испратен првиот контингент во мисијата КФОР на Косово

да биде помирно и попросперитетно место за живеење. Покажавме кои се нашите квалитети на многу далечни места, отсега ќе го покажеме нашето вистинско место и во регионот. Вие ќе бидете првите кои ќе го ставите главниот белег како ќе се оценува, ќе се доживува и ќе се гледа на нашата држава“.

Претседателот на Владата, Зоран Заев во своето обраќање истакна дека оваа мисија има особено значење за Републиката, бидејќи за првпат учествуваме во мисија како полноправна членка на НАТО, како армија која е рамноправен член на најголемиот и најмоќен воен сојуз, која во понатамошниот период ќе продолжи да се вклучува во мисиите на НАТО. Кон припадниците на првиот контингент во мисијата го истакна уверувањето дека тие ќе ја продолжат традицијата на успешност на нашите припадници во сите досегашни мисии во кои сме учествувале. Пред упатувањето во оваа мисија припадниците на Армијата поминаа низ потребен процес на обука, подготовки и селекција каде се извежбуваа и се обучуваа за изведување на задачи кои во целост се компатибилни со задачите кои ги очекуваат за време на мисијата – подготвеност, интероперативност и способност за извршување на најтешки задачи. Припадниците на првиот контингент сето ова го покажаа во досегашниот веќе 18-годишен период за време на учеството во мировните мисии ИСАФ и „Одлучна поддршка“ во Авганистан, мисијата „Слобода за Ирак“, АЛТЕА во Босна и Херцеговина и УНИФИЛ во Либан.

содржина

ШТИТ ■ година XII ■ број 133 ■ ноември 2020

Инфо	5
На прва линија Промоција на вториот Национален акциски план на Република Северна Македонија за имплементација на Резолуцијата 1325	6
НАТО активности Постоeње и функционирање на НАТО	8
НАТО активности Процесот на планирање во одбраната во Република Северна Македонија и членството во НАТО	10
ПзМ армии Армиите на земјите на „Партнерство за мир“ Молдавија	13
Армиски чествувања Свечено одбележан Денот на Командата за операции	17
Глобал Слободата на говор VS насилниот екстремизам	20
Вооружување Автомат „MP9“	32
Вооружување „Airbus Helicopters H175“	34
Вооружување „Dagger“ - лесно оклопно возило 4x4	36
Вооружување Француски пушкомитралез „M1915 ЦСРГ“ - „Шоша“	40
Едукација Четврта реформа во војувањето Здружено војување	46
Незадолжително Уметници изгубени во виорот на Првата светска војна	54
Филм „Кукавица“	56
	3

Инвестираме во образованието и во професионалната надградба

Во изминатиот период во редовите на Армијата на Северна Македонија по пат на конкурс беа примени поголем број професионални војници, со што покажавме дека се грижиме во Армијата да има доволен број млади и мотивирани припадници коишто ќе го подноват професионалниот состав на Армијата. Во овој број се осврнавме и на приемот на нови кадети и промоција на млади потпоручници школувани на Воената академија „Генерал Михаило Апостолски“, кои ќе бидат новите офицери и идните лидери во нашата армија.

Дека Министерството за одбрана се грижи да има професионален и соодветно образуван кадар во своите редови зборува и фактот дека Министерството во наредниот период ќе издвои средства за стипендирање на млади лица коишто сакаат да ја градат својата кариера како специјалисти за критични специјалности за кои има потреба во Министерството за одбрана. „Од почетокот на 2021 година, како Министерство за одбрана ќе започнеме со стипендирање на млади коишто студираат и се образуваат за таканаречени критични специјалности – области кои се потребни на Армијата и на нашата одбрана, а ги немаме доволно“, изјави министерката за одбрана Радмила Шекеринска на заедничката средба со министерката за образование и наука Мила Царовска, со ученици-добитници на награди на меѓународни олимпијади по информатика. Во изјава за медиумите, министерката Шекеринска по тој повод истакна дека „стипендијата ќе ги опфати сите години на студирање, со единствен услов кандидатите да преземат обврска по дипломирањето да се вработат во полза на одбраната

и Армијата, со што ќе може да се создаде подобар одбранбен систем, пофункционална Армија, а ќе има и што да понудиме на дел од НАТО командните структури“. Стипендијата ќе биде наменета за прв циклус на академски студии. Висината на месечната стипендијата ќе се движи од 45 до 70 отсто од просечната месечна нето плата исплатена во државата во последните три месеци, во зависност од студиската година на студентот. Ќе се исплаќа 12 месеци во годината, а предвидени се и надоместоци и парични награди. Покрај надоместокот за школарина, односно партиципација, стипендистите ќе добиваат и надоместок за набавка на материјали за школување, надоместок за набавка на материјали за изработка на дипломска работа, парична награда за завршување на студиската година во редовните испитни рокови. По завршувањето на студирањето, стипендистите ќе бидат примени на служба во Армијата, во согласност со прописите од Законот за служба, без објавување јавен оглас, со склучување на договор за вработување. Исто така ќе споменеме дека Министерството за одбрана има континуирана соработка со високообразовните институции од областа на безбедноста и одбрана, каде на веќе вработените во одбраната им се овозможува под поволни околности да го продолжат своето образование на втор и трет циклус на студии.

Сето ова покажува дека Министерството за одбрана се грижи и инвестира во човечките ресурси, дека се води од стандардите на колективното членство и дека се стреми секогаш да има едуциран, професионален, ефикасен и ефективен кадар во своите редови.

д-р Жанет Ристоска

Издавач
Министерство за одбрана
на Република Северна Македонија

Претседател на Издавачкиот совет
Радмила Шекеринска

Главен и одговорен уредник
д-р Жанет Ристоска

Редакција:

Умит Реџеџи
(ликовно-графички и технички уредник)
Ксенија Митева
(лектор)
Кристина Илиевска
(новинар, фотографии)

„Орце Николов“ 116
1000 Скопје

Телефони: 02 3128 276
www.mod.gov.mk;

Ставовите содржани во написите на надворешните соработници не ја презентираат официјалната политика или ставовите на Министерството за одбрана.

ШТИТ
е магазин на
Министерството
за одбрана
на Република Северна
Македонија

Излегува од печат
еднаш во месецот

ПРИЈАВИ КОРУПЦИЈА
0800 50030

Слободата на говор VS насилниот екстремизам

Во 2015 година во Париз, во канцелариите на сатиричното списание „Шарли Ебдо“, 12 лица беа убиени од страна на милитантни исламисти, на кои во моментот им се суди. Четиринаесет лица, од кои тројца во отсуство, се соочуваат со различни обвиненија за помагање во организирањето на нападите во кои загинаа 17 лица во регионот на Париз. Доколку бидат прогласени за виновни, обвинетите се соочуваат со низа казни, вклучително и доживотен затвор за соучество во тероризам, 20 години затвор за соучество во терористичка организација или 10 години затвор за соучество во организиран криминал. Судењето, кое започна на 2 септември, се очекува да заврши во ноември 2020 година. Непосредно пред нападот во 2015 година, директорката на „Шарли Ебдо“, Марика Брет, не се вратила дома. Всушност, таа повеќе нема свој дом. По сериозни закани со смрт од страна на милитантни екстремисти, таа буквално беше протерана од сопствениот дом. Според насоките од страна на

Верскиот екстремизам досега успеа да протера илјадници прогонувани христијани од Блискиот Исток кон западните демократии. Овој тренд на верски екстремизам, исто така, успеа многу недолжни европски граѓани да ги претвори во затвореници, односно луѓе коишто се принудени да се кријат во своите земји, осудени на смрт и принудени да живеат во непознати краишта, далеку од очитите на нивните семејства и нивните пријатели

француските безбедносни служби, таа морала да биде експлотирана, за што е информирана и јавноста, со цел да биде запозната за заканата од екстремизам во Франција. Таа живее со полициска заштита речиси пет години. Итно добила специфични насоки: за десет минути да се спакува и да ја напушти куќата. Според неа француската левица ја изгубила битката за секуларизам во Франција. Од почетокот на судењето на лицата обвинети за извршените убиства во „Шарли Ебдо“ во 2015 година, а особено по обновеното објавување на цртаните филмови со Мухамед, „Шарли Ебдо“ доби серија на закани од секаков

вид, вклучително и од терористичката организација „Ал Каеда“. „Ал Каеда“ упати нова закана во која потенцира дека нападите врз „Шарли Ебдо“ од 2015 година можат да бидат повторени. Денес, преземените безбедносни мерки во сатиричното списание се на највисоко ниво. Адресата на седиштето на списанието е тајна, пристапите се обезбедени, инсталирани се блиндираны врати и прозорци и 85 полицајци се ангажирани за да ги заштитат вработените во списанието. Ваков случај за прв пат е забележан во 2006 година со професорот по филозофија Роберт Редекер од

насилство и заплашување. Верскиот екстремизам досега успеа да протера илјадници прогонувани христијани од Блискиот исток кон западните демократии. Овој тренд на верски екстремизам, исто така, успеа многу недолжни европски граѓани да ги претвори во затвореници, односно луѓе коишто се принудени да се кријат во своите земји, осудени на смрт и принудени да живеат во непознати краишта, далеку од очите на нивните семејства и нивните пријатели. Во 1989 година, ајатолахот Рухолах Хомеини нареди смрт на Салман Ружди, индиски писател и британски граѓанин, за навреда на „исламската светост“ во неговиот роман „Сатанските стихови“. Оттогаш Ружди и неговата сопруга живеат во страв и се кријат во Велика Британија, родната

рајот за оној којшто ќе успее да го стори тоа. Затоа Салман Ружди е принуден да живее во постојан страв во подземјето, знаејќи дека ако повторно се врати во нормален живот, веројатно врз него ќе се изврши најпримитивната форма на одмазда. Иранските гласноговорници сметаат дека ова не претставува државен тероризам, туку религиозен императив. Меѓутоа, оваа закана од државниот тероризам е јасна и засекогаш ќе остане неоправдана, не само кон еден човек, туку и кон целото цивилизирано општество.

Во 2004 година беше убиен режисерот Тео ван Гог, а на неговото тело беше оставен лист од хартија на која беше напишано името на холандскиот парламентарец Герт Вилдерс – личност којашто треба да биде следна жртва.

Тулуз, кој објавил колумна во која имал забелешки за екстремистичките активности. Веднаш потоа добил директни закани по неговиот живот и од тогаш е во бегство, односно под полициска заштита. Во меѓувреме, францускиот претседател Емануел Макрон го одбрани правото на сатиричниот весник „Шарли Ебдо“ за слободата на изразување. Тој јасно кажа дека богохулењето не е кривично дело. Според него законот е јасен: тој дозволува да се критикува и да се прават карикатури на сметка на религиите. Државните закони не се морални закони, а тоа што е забрането е да се поттикнува омраза и да се напаѓа достоинството. Првиот ваков настан кој имаше правна завршница се случи во 2007 година. Судот пресуди дека во Франција е можно да се навредува религија, нејзините фигури и нејзините симболи, а забранета е навредата на оние кои што ја следат религијата. Меѓутоа, мерките преземени од страна на француските власти, сепак, изгледаат безопасно, во споредба со моќта и влијанието на екстремистичкото

Во 2004 година беше убиен режисерот Тео ван Гог, а на неговото тело беше оставен лист од хартија на која беше напишано името на холандскиот парламентарец Герт Вилдерс – личност којашто треба да биде следна жртва. Холандскиот парламентарец Герт Вилдерс од 2004 година е под постојан полициски надзор и живее во безбедни куќи. Тој, во една прилика изјави: „Јас сум во затвор, а тие шетаат слободно“

земја на Ружди. Тие се под целосна полициска заштита и досега се преселени 56 пати на различни безбедни локации. За нив вообичаените социјални активности како шопинг, филмови, друштво со пријателите се невозможни. Тие имаат лажен идентитет, а нивните животи се претворија во доживотен затвор без решетки. И покрај тоа што Хомеини сега е мртов, официјален Иран изјави дека дека смртната закана против Ружди нема да биде укинута. Сè додека остане во сила, ќе има фанатици кои ќе бидат желни да го извршат неговото убиство, бидејќи сега веќе починатиот духовен водач остави фатва, за сигурно место во

Холандскиот парламентарец Герт Вилдерс од 2004 година е под постојан полициски надзор и живее во безбедни куќи. Тој, во една прилика изјави: „Јас сум во затвор, а тие шетаат слободно“. Пред десет години, репортерката на американскиот весник „Сиетл вилки“, Моли Норис, во солидарност со загрозените креатори на телевизискиот цртан филм „Саут парк“, исто така, нацрта карикатура на Мухамед. Во следниот број на списанието беше објавено дека Моли Норис нема да биде вклучена во работата на списанието, затоа што по наредба на безбедносните агенти на ФБИ, таа ќе мора да се

пресели и да го смени нејзиниот идентитет.

Данскиот весник „Јиландс постен“, за прв пат во 2005 година отпечати цртани филмови со пророкот Мухамед. Кога „Шарли Ебдо“ ги објави карикатурите на пророкот на својата прва страница, данскиот весник одби да го направи тоа. Уредникот кој ги објавил цртаните филмови во „Јиландс Постен“, Флеминг Роуз, сè уште е придружуван од телохранители, а во една прилика изјави дека навистина се восхитува на храброста на „Шарли Ебдо“ и ги смета за херои кои не подлегнале на заканиите и насилството. Меѓутоа, за жал, сатиричниот весник „Шарли Ебдо“ доби ограничена поддршка. Ниту едно списание во Франција или во Европа нема храброст за слобода на говор како „Шарли Ебдо“. Поради недостаток на системска заштита се губи слободата на говор преку една подмолна форма на автоцензура.

Очигледно е дека милитантните екстремисти уживаат монопол и имаат контрола над верниците и толкувањето

Данскиот весник „Јиландс постен“, за прв пат во 2005 година отпечати цртани филмови со пророкот Мухамед. Кога „Шарли Ебдо“ ги објави карикатурите на пророкот на својата прва страница, данскиот весник одби да го направи тоа. Уредникот кој ги објавил цртаните филмови во „Јиландс Постен“, Флеминг Роуз, сè уште е придружуван од телохранители, а во една прилика изјави дека навистина се восхитува на храброста на „Шарли Ебдо“ и ги смета за херои кои не подлегнале на заканиите и насилството

на верата. Сè додека не се прекине овој монопол нема да успееме да се соочиме со оваа закана. Клучот за тоа вклучува и заштита на слободата на говорот, но притоа не треба да биде загрошена и верската слобода. Голема умешност е да се унапредува слободата на говор, а притоа да не бидат нарушени и верските вредности. Токму оваа перцепција на проблемот во своја полза ја користат милитантните терористички организации како „Исламската држава“, „Ал Каеда“ и други насилни екстремисти. Од една страна промовирањето на верската слобода ненамерно може да послужи како засилувач на насилниот екстремизам, но од друга страна, под услов внимателно да се управува, може да послужи и како противтежа. Не постои лесен пат за воспоставување рамнотежа помеѓу слободата на говор и верската слобода. И за двете клучен предуслов е заштитата на слободата на говорот. Луѓето треба да можат слободно да се изразуваат, но притоа и религијата да биде ценета во целост. Општо земено, луѓето се чувствуваат многу непријатно кога се поставуваат критични прашања за доктринарни научни, филозофски, политички или други мислења. Оваа реалност ја комплицира поимот богохулење. За верските екстремисти богохулењето стана оружје за замолчување на оние што се осмелуваат да се сомневаат во воспоставената религиска догма. Проблем претставува моментот на линијата на преминување на традиционалните религиозни норми кон екстремистичките исламистички идеи. Овој простор е толку флуиден што речиси е невозможно да се направи граница помеѓу нив. Многу е тешко да се утврди кога одредено лице практикува традиционална религија и кога ќе премине во екстремизам. Заеднички именител помеѓу нив е нетолеранцијата

за спротивставените ставови. За среќа верските екстремисти претставуваат мал број на политички чинители во општествата каде што мнозинството се муслимани, а повеќето луѓе не се согласуваат со нивниот насилен пристап. Сепак, преку практикување и толкување на верата тие делат многу исти цели. Во редовите на верските екстремисти има голем број нивни религиозни и политички поддржувачи кои несвесно им помагаат во јакнење на милитантната исламистичка доктрина. Сè почесто слушаме повици за потребата од „модерни толкувања“ на религијата. Но, тие напори немаат плод, во најголем дел поради доминацијата на средновековните религиозни учења коишто се надвор од нивниот пат и тоа претставува тешко богохулство. Постои огромна потреба да се разбие овој монопол над религијата. Екстремистичките идеи треба ефективно да се оспорат со спротивставени издржани размислувања, но истите тешко можат да го освојат теренот поради недостаток од јавна дебата и отворена дискусија. Ова е вака затоа што луѓето се плашат отворено да разговараат поради страв за сопствениот живот. Тие се свесни дека државните закони не можат да ги заштитат. Значи, потребно е да се обезбеди безбеден простор за јавен дијалог за спорните прашања. Доколку западните демократии сериозно размислуваат за зајакнување на мерките во борбата против насилниот

екстремизам и за заштита на својот народ од глобалниот тероризам, еден од приоритетите треба да биде и демократизација на слабите држави на Блискиот Исток. Додека тоа не се случи, промовирањето на слободата на говорот и верската слобода во борбата против тероризмот ќе биде залудна. За да бидат успешни напорите за борба против тероризмот, терористите мора да се маргинализираат од пошироката популација за која тврдат дека ја претставуваат. Терористичките организации умираат кога државата не реагира прекумерно, кога веќе нема да бидат во можност да регрутираат нови членови и кога пошироката популација ќе се сврти против нив. Од друга страна,

противтерористичките постојат кои прават дискриминација врз основа на религијата и ја ограничуваат верската слобода и слободниот говор имаат спротивен ефект, односно обичниот човек го насочуваат да се приклучи кон насилните екстремистички организации. Во една ваква средина верските екстремисти многу лесно ќе регрутираат нови следбеници, а сето тоа преку ширење на пораката дека нивната вера е загрозувана и дека насилството коешто го преземаат е оправдано.

Како и да се земе предвид, потребна е заштита на слободниот говор. Тоа е клучот за вистински да го демотираме феноменот познат како верски или насилен екстремизам. Слободниот проток на идеи е единственото ефективно оружје против него. Екстремистичките идеи имаат тенденција да бидат многу поедноставени и не можат да се натпреваруваат во јавниот простор каде што би се воделе жестоки дебати и дискусии. Предноста на екстремистите во однос на наративот е стекната исклучиво поради недостигот на такви јавни дебати. Со промовирање на слободата на говорот, екстремистите ќе бидат ставени во дефанзива. Тоа ќе биде еден процес преку кој со текот на времето, нивните екстремистички ставови ќе станат пасивни. Доколку постои политичка волја и геополитички интерес, државите без проблем можат треба да ја промовираат и да ја заштитат слободата на говорот.

д-р Ненад Танески

